

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Bekh I. D. *Psykholohichni dzherela vykhovnoi maisternosti* [Psychological sources of educational skills]: navchalnyi posibnyk. K. : «Akademvydav». 2009. 248 s. (in Ukrainian)
- [2] Vovk L. P., Frytsiuk V. A. *Akmeolohichni pidkhid do vyvchennia problemy profesiinoho samorozvytku maibutnoho vchytelia* [Acmeological approach to studying the problem of professional self-development of a future teacher]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohika i psykholohiia. VDPU im. Mykhaila Kotsiubynskoho. Vinnytsia*, 2016. Vyp. 42. S. 66-71. (in Ukrainian)
- [3] Kolomiets A. M. *Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky vchytelia na suchasnomu etapi rozvytku suspilstva* [Peculiarities of teacher training at the current stage of society's development]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia*. 2011. Vypusk 33. S. 83-86. (in Ukrainian)
- [4] Kostenko M. A. *Pedahohichni umovy profesiino-tvorchoho samorozvytku maibutnoho vchytelia* [Pedagogical conditions for professional and creative self-development of a future teacher]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04; Kharkivskiy derzh. pedahohichnyi un-t im. H. S. Skovorody. Kh., 2002. 180 s. (in Ukrainian)
- [5] Kuzikova S. B. *Psykholohiia samorozvytku* [Psychology of self-development]: navch. posib. ; Sum. Derzh. ped. un-t im. A. S. Makarenka. Sumy : MakDen, 2011. 149 s. (in Ukrainian)
- [6] Lazarenko N. I. *Profesiina pidhotovka vchyteliv u pedahohichnykh universytetakh Ukrainy v umovakh yevrointehratsii* [Professional training of teachers in pedagogical universities of Ukraine in the context of European integration]: monohrafiia. Vinnytsia : TOV «Druk plus», 2019. 365 s. (in Ukrainian)
- [7] Romanovskyi A. H., Mykhailychenko V. Ye., Hren L. N. *Pedahohika uspikhu*. NTU «KhPI», 2012. 371 s. (in Ukrainian)
- [8] Gurevych R., Fritsyuk V., Opushko N., Gadaichuk N., Gabriychuk L. *Preparation of future specialists for professional self-development in the information and educational environment of the university. Theoretical and scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph / Kazachiner O., Boychuk Y., etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2022. p. 425-442. Available at : DOI 10.46299/ISG.2022.MONO.PED.* (in English)
- [9] Gurevych R., Frytsiuk V., Dmytrenko N. *Computer diagnostics of readiness of prospective teachers to professional self-development. Information technologies and learning tools*, 2019. Vol 69. №1. (in English)

УДК 377.3:376-056.2/.3]:796.011.3

DOI: 10.31652/2412-1142-2025-76-135-143

Коваль Людмила Михайлівна

завідувач відділення загальноосвітніх дисциплін,

Вінницький транспортний фаховий коледж

м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0002-2662-2209

ludmila.koval83@gmail.com

АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Анотація. У статті проаналізовано основні питання готовності викладачів фізичної культури професійних закладів освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. За результатами проведеного опитування підкреслено важливість постійного саморозвитку педагогів, робота над адаптацією робочих програм та створення комфортного освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу. В умовах реформування освіти в Україні, згідно з Концепцією Нової української школи, фізична культура є одним з основних предметів, освоєння якого є обов'язковим для випускників загальноосвітніх та професійних закладів освіти. У статті акцентується увага на важливості підготовки педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі, що потребує нових підходів та методик. Результати опитування показують, що педагогам професійних закладів освіти потрібна додаткова підтримка та безперервне навчання для ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Аналіз показує, що лише незначна частина педагогів володіє достатніми знаннями інклюзивної термінології та ознайомлена з

відповідною нормативною документацією. Звернено увагу на створенні відповідних умов у закладах освіти для повноцінного, якісного, безпечного середовища усіх учасників освітнього процесу. Стаття містить рекомендації щодо покращення підготовки вчителів фізичної культури та викладачів фізичного виховання, які мають працювати з дітьми з особливими освітніми потребами. Наголошено на необхідності реформування системи підготовки педагогів в умовах інклюзивного освітнього середовища. Акцентовано на комплексному підході підготовки педагогічних працівників, особливо викладачів фізичної культури та фізичного виховання, з метою забезпечення якісного навчання дітей з особливими потребами, сприяння їх соціалізації та розвитку.

Ключові слова: готовність викладачів фізичного виховання; фізична культура; інклюзивна освіта; діти з особливими освітніми потребами; інклюзивне освітнє середовище.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Відповідно до положень Концепції Нової української школи у старшій профільній школі, впровадження якої стартує вже у 2025/2026 навчальному році, фізична культура є одним із семи основних предметів, опанування яких на належному рівні є обов'язковим для кожного випускника профільної школи. Враховуючи надскладну соціально-політичну ситуацію в державі, діти – учні ліцеїв, гімназій, професійних закладів освіти, які за власним рішенням чи рішенням батьків залишились навчатись в Україні, мають у значній кількості статус дітей з особливими освітніми потребами (ООП).

На сьогодні надважливим є питання чи достатньо вмінь має сучасний вчитель фізичної культури навчати одночасно фізично активних дітей та дітей з різними видами нозологій? Чи є бажання і багаж методичних напрацювань? Чи достатньо практичних навичок опановано? Адже, відповідно до «формули нової школи» одними із основних компонентів НУШ є – педагогіка партнерства, де «Кожна дитина – неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками» [1, с.18].

Якщо вчитель обирає бути активним учасником педагогічного процесу, він має постійно навчатися впродовж усього життя – не лише опановуючи нові підходи та методики, а й розвиваючи здатність відповідально виконувати своє покликання перед кожною дитиною: виявляти рівність, повагу до індивідуальності учня та бути здатним до ефективної взаємодії на всіх етапах освітнього процесу. Це непросто поєднати, і не кожен вчитель готовий на сьогодні до повноцінної співпраці на рівних умовах, не кожен може навчати основних рухових навичок фізичну здорову дитину і водночас, під час цього ж заняття, корегувати фізіологічні особливості рухової активності або психоемоційні прояви дитини з особливими потребами, адже «інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників» [2].

Нині підготовка майбутнього викладача фізичної культури, підвищення кваліфікації діючих викладачів залежить значною мірою від готовності педагога до мобільності в освітньому процесі, до постійного саморозвитку та самовдосконалення, до демократизації освіти, до вміння поєднувати діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи. Підтримувати своє тіло у гарній фізичній формі і власним прикладом показувати, що фізичний розвиток – це кроки до успіху, до тренування сили волі, протидія депресіям і сумнівам, а також напрацювання вміння бути частиною команди. Підтримувати один одного, протидіяти булінгу в учнівських та студентських колективах, вміти згуртувати дітей навколо однієї цілі – бути активним, сильним, витривалим, креативним, швидким та моторним.

Сучасний вчитель фізичної культури – це універсальний спортсмен, порадник, лікар, масажист, танцюрист, артист, організатор заходів, менеджер, людина з великим серцем, наділений креативністю, емпатією, необмеженими фізичними здібностями, готовий до

самопожертви, постійно в пошуках нових методик та підходів для реалізації основних програмних компетентностей. Не кожен, хто приходить в професію взагалі готовий до такої активної мобільності, а особливо при наявності дітей з ООП в учнівських та студентських колективах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання готовності вчителів фізичної культури до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в Україні почали досліджувати відносно нещодавно. Цю проблему висвітлено у працях таких авторів, як: Е. Сивохопа, Т. Хома, О. Портніков, Н. Денисенко, О. Митчик, І. Кліш, С. Ткаченко, Я. Демус, Н. Щекотиліна.

Враховуючи те, що система освіти в усіх типах закладів освіти спрямована на впровадження інклюзивного навчання – система підготовки вчителів фізичної культури та викладачів фізичного виховання теж потребує реформування. Особливу увагу варто приділити: мобільності, самоосвіті, підтримці у програмовому матеріалі, методичних напрацюваннях, візуалізації, залученості вузькоспеціалізованих фахівців. Аспекти теоретичної та практичної підготовки викладачів фізичної культури до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами залишаються недостатньо висвітленими та потребують подальшого дослідження.

Мета статті полягає в аналізі готовності викладачів фізичної культури професійних закладів освіти до роботи в інклюзивному освітньому середовищі (ІОС); виявленні проблем професійної готовності та пошуку шляхів їх вирішення.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні застосовувався метод опитування; аналіз і узагальнення досвіду викладачів фізичної культури різних вікових категорій; узагальнення з метою формулювання висновків та рекомендацій щодо майбутньої професійної підготовки вчителів та викладачів викладачів у педагогічних закладах освіти до роботи в ІОС; статистичні методи обробки результатів дослідження.

3. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Впровадження інклюзивної освіти в освітній процес та успішна реалізація відповідних проєктів є важливим показником якості надання освітніх послуг у будь-якій країні світу. Однак існує проблема повноцінної реалізації принципів інклюзивної освіти в межах освітнього процесу через низку проблемних питань, таких як: досвід роботи та бажання працювати з дітьми з ООП більшості педагогічних працівників, психологічна неготовність, наявність відповідної матеріальної бази в закладах освіти, педагогічна мобільність педагогів.

У дослідженні готовності викладачів фізичної культури закладів професійної освіти, а саме – фахових коледжів та закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), до роботи в ІОС ми особливу увагу звернули на питання:

- Рівня оцінки знань про інклюзію та інклюзивної термінології;
- Рівня готовності до роботи із здобувачами освіти з ООП;
- Рівня готовності закладу освіти до повноцінної організації інклюзивного навчання;
- Наявності інклюзивних груп у закладах освіти;
- Готовності працювати з дітьми з ООП у спільних колективах з функціонально здоровими дітьми;
- Рівня педагогічної мобільності та психологічної готовності викладачів фізичної культури;
- Рівня готовності матеріальної бази закладів освіти до повноцінного впровадження інклюзивного навчання;
- Висвітлення проблемних питань з якими зіштовхнулись педагоги у роботі з дітьми з ООП;
- Методичної готовності до роботи в ІОС.

Дослідження дасть нам можливість спроектувати відповідні кроки та рішення в підготовці майбутніх вчителів та викладачів фізичної культури до роботи в ІОС, оскільки практичне впровадження законодавчих ініціатив щодо інклюзивного навчання в професійних закладах освіти відбувається досить повільними темпами. Одне із завдань – виявлення реального рівня обізнаності діючих викладачів фізичної культури щодо інклюзивної освіти, їх рівня готовності працювати в ІОС.

У дослідженні взяли участь викладачі фізичної культури ЗП(ПТ)О (25 осіб) та фахових коледжів (27 осіб) у загальній кількості респондентів – 52 особи (таблиця 1). Загалом педагоги з 40-ка закладів освіти різного типу спрямування (медичних, педагогічних, закладів культури, економічних, аграрних, технологічно-промислових, пожежної охорони, будівельних, транспортних та інших), з різним досвідом викладання, кваліфікації. Найбільший досвід викладання респондента склав 44 роки, найменший – 1 рік.

Таблиця 1.

Характеристика респондентів за досвідом викладання

Досвід викладання	Кількісний показник респондентів, %
0-5 років	15,4 (n=8)
6-10 років	15,4 (n=8)
11-15 років	7,7 (n=4)
16-20 років	19,2 (n=10)
21-25 років	15,4 (n=8)
25 + років	26,9 (n=14)

За результатами опитування блоку «досвід викладання» найбільшу частку склали викладачі фізичної культури, які мають досить значний досвід роботи в освіті, і можна припустити, що знання про інклюзивну освіту вони могли набути у процесі свого кар'єрного зростання, а також підвищуючи кваліфікацію на додаткових курсах, оскільки в освітніх програмах закладів вищої освіти, під час їх навчання, інклюзивну освіту ще включено не було.

В опитувальнику питання були розділені на блоки:

- рівень знань про інклюзію;
- готовність до роботи з дітьми з ООП як самого викладача, так і закладу освіти;
- рівень мобільності викладача фізичної культури у питаннях інклюзивного навчання;
- рівень готовності здобувачів освіти навчатись в основних групах з фізичної культури;
- рівень готовності матеріально-технічної бази закладу освіти для впровадження інклюзивного навчання з фізичного виховання;
- труднощі впровадження інклюзивного навчання з фізичного виховання.

Опитування проводилось у додатку Google Forms за посиланням в онлайн-чаті під час проведення методичного об'єднання викладачів та керівників фізичного виховання закладів фахової передвищої освіти Вінницької області та за сприяння Департаменту гуманітарної політики Вінницької обласної державної адміністрації через розсилання на офіційні електронні скриньки ЗП(ПТ)О Подільського регіону у квітні-червні 2024 року.

Учасники були проінформовані про цілі опитування та лише за добровільної згоди його проходили. Також повідомлені, що результати опитування будуть опубліковані лише за допомогою агрегованих даних у вигляді статистичної інформації.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати дослідження оцінювання власних знань про інклюзію в освіті показали, що лише 25,9% (n=7) викладачів фізичної культури фахових коледжів та 12,5% (n=3) викладачів фізичної культури ЗП(ПТ)О добре володіють термінологією та ознайомлені з відповідною

нормативною документацією. 75% (n=39) всіх респондентів відчують, що їм варто ознайомитись з новими нормативними документами та інклюзивною термінологією у сфері освіти. Найбільш відомим терміном наразі для більшості опитаних є «дитина з особливими фізичними потребами» та «інклюзивна освіта», найменш відомим із запропонованих в опитуванні є «деонтологія інклюзивної освіти».

У групі питань про категорії дітей з ООП більшість респондентів вважають, що такими є діти, які мають затримку розвитку (психічні та інтелектуальні порушення – 70,2% (n=36) та дефіцит розвитку однієї із функцій порушень (зору, слуху, ОРА, мовлення, СДУГ) – 73% (n=37). Досить незначний відсоток опитаних викладачів фізичної культури 13,5 (n=7) вважають, що обдаровані діти відносяться, згідно останніх психолого-педагогічних досліджень, до дітей з ООП, яким варто створити відповідні умови для їх успішної адаптації в закладі освіти [3, с. 46]. І лише один респондент вважає дітей з розладом аутистичного спектра такими, що відносяться до дітей з ООП. Такий результат може бути пояснений тим, що практично не доводилось працювати опитаним викладачам фізичної культури з даною категорією дітей з ООП. Проте, з часом дітей з різними формами аутистичних розладів ми можемо все більше зустрічати не лише у загальноосвітніх закладах, а й закладах професійної освіти. Наразі є досвід роботи в респондентів з дітьми з соціально незахищених категорій, з внутрішньо переміщеними особами і, на жаль, кількість таких категорій дітей поки не зменшується, а навпаки зростає.

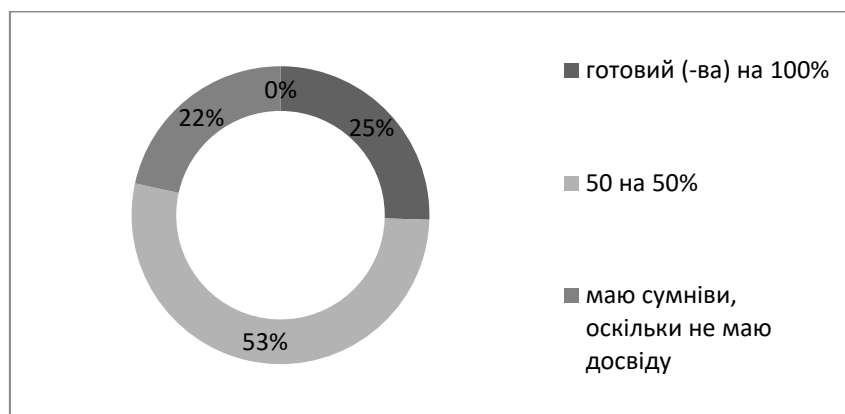

Рис. 1. Рівень готовності викладачів фізичної культури закладів професійної освіти до роботи з дітьми з ООП

Результати опитування щодо власної оцінки рівня готовності до роботи з дітьми з особливими потребами представлені на рис. 1.

На питання «Чи готовий заклад освіти де ви працюєте до повноцінної організації інклюзивного навчання?» 60,8% (n=31) відповіли «так», при чому респонденти з ЗП(ПТ)О були більш впевненими у ствердній відповіді, ніж викладачі фізичної культури фахових коледжів. Це пояснюється рівнем державної підтримки ЗП(ПТ)О, які ще до початку повномасштабного вторгнення отримали матеріально-технічну підтримку як від вітчизняних інвесторів, так і від іноземних.

З усієї вибірки 23,3% (n=12) повідомили, що у закладах освіти, де вони працюють на момент опитування створені інклюзивні групи відповідно до чинного законодавства. Також варто зазначити, що 43,3% (n=22) респондентів вважають, що немає необхідності створювати інклюзивні групи і достатньо поділу на групи для занять фізичної культури відповідно Положення про медико-педагогічний контроль.

Ми звернули увагу під час обробки результатів опитування, що більша половина опитаних викладачів фізичної культури – 4,6% (n=33), особливу увагу готові звертати на роботу з дітьми з ОФП, проте не готові працювати з іншими категоріями дітей з ООП. Аналіз результатів опитування дозволив нам дійти висновку, що викладачі фізичної культури не

мають особливого досвіду роботи та методичних напрацювань для роботи з дітьми усіх категорій, тому варто особливу увагу приділити у подальшій роботі над даною тематикою напрямкам, які сприятимуть швидшій педагогічній мобільності викладачів фізичної культури, включно з модифікацією та адаптацією освітніх програм відповідно потреб здобувачів освіти з різними нозологіями.

Результати педагогічної мобільності опитаних педагогів щодо адаптації робочих програм з появою у групі студентів з ООП зазначені на рис. 2. Лише 33% (n=17) респондентів готові в найкоротші терміни відреагувати на появу дитини з ООП і, відповідно вказаної нозології, внести зміни до робочої програми. Для більшості опитаних викладачів фізичної культури потрібно більше часу, оскільки варто опрацювати значну частину нормативної документації, вивчити особливості дитини, адаптувати робочу програму, врахувавши індивідуальну траєкторію розвитку дитини.

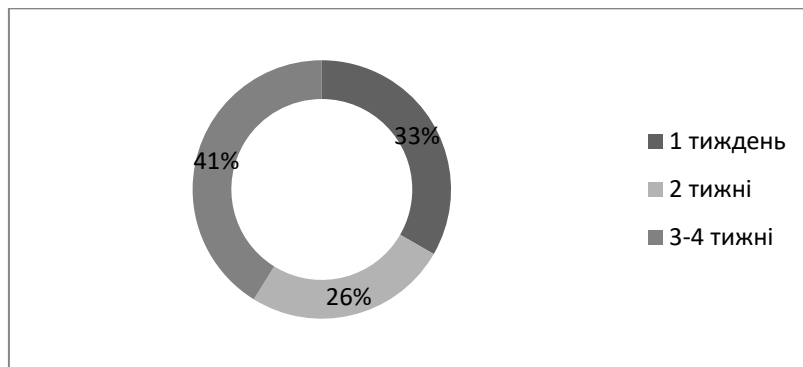

Рис. 2. Рівень педагогічної мобільності щодо адаптації робочих програм для дитини з ООП у закладах професійної освіти

Щодо готовності самостійно працювати у групі, де є дитина з ООП 63% (n=32) опитаних викладачів фізичної культури не готові самостійно працювати і потребуватимуть допомоги асистента, при чому відсоток викладачів ЗП(ПТ)О незначно більший – 66,7%, порівняно з фаховими коледжами – 59,3%.

На питання щодо відмови здобувачів освіти з ООП відвідувати спеціальні медичні групи (групи фізичної реабілітації) 48,9% (n=25) респондентів відповіли ствердно. Основною причиною відмови є бажання займатись в основній групі, на рівні з усіма функціонально здоровими здобувачами освіти: 56,8% (n=29) висловили бажання брати участь на рівних у фізичній активності.

Оскільки більшість опитаних респондентів мають достатньо вагомий досвід роботи із здобувачами освіти фахових коледжів та ЗП(ПТ)О, питання матеріально-технічної бази, яке звучало як «Чи створені, на Вашу думку, повноцінні умови для занять з фізичного виховання для здобувачів освіти у Вашому закладі освіти?» викликало дискусію. Результати опитування показано на рис. 3.

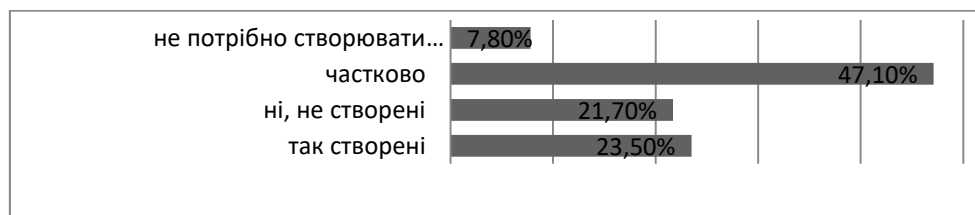

Рис. 3. Потреба у створенні особливих умов для дітей з ООП у закладах професійної освіти

Більшість визнали, що частково потрібні спеціальні умови для дітей з ООП у закладі освіти. Проте, було звернуто увагу на відсоток респондентів, які відповіли, що не варто створювати для здобувачів освіти умов для повноцінного заняття фізичними вправами дітей з ООП, достатньо інвентарю який вже є. Це можна трактувати як небажання розвиватись у новій справі, або ж як момент невиокремлення здобувача освіти з ООП з колективу на правах рівноправ'я.

Ще один блок питань висвітлював напрямки допомоги, яких наразі потребують викладачі фізичної культури у професійних закладах освіти впроваджуючи інклюзивне навчання. Найбільш пріоритетними у відповідях були: «забезпечення спеціальним обладнанням» та «допомога помічника (асистента, тьютора фізичної активності)», рис. 4.

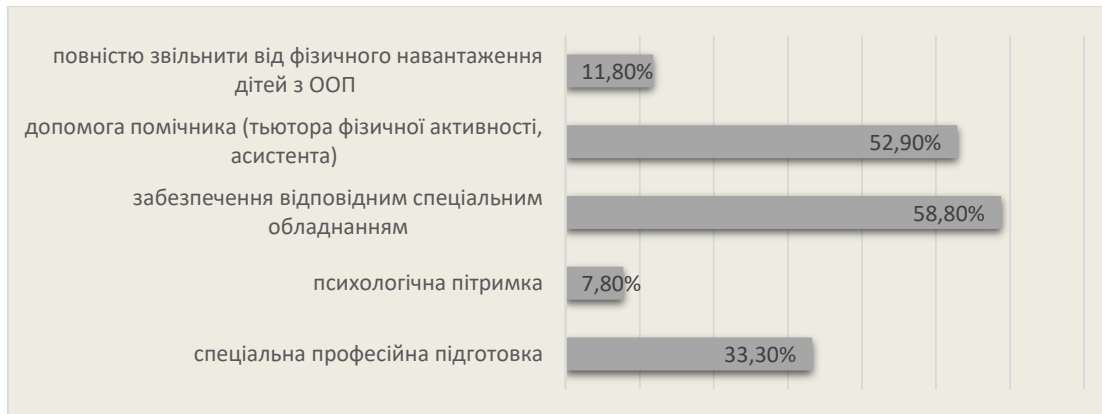

Рис. 4. Аналіз напрямків допомоги в роботі з дітьми з ООП

Аналіз одержаних даних дозволяє зробити висновок, що більшість респондентів зіштовхнулись з проблемою розуміння освітніх потреб здобувачів освіти з різними нозологіями, вагаються у власних силах в наданні якісних освітніх послуг. Значною перешкодою на шляху впровадження нових напрямків та методик стала нестача спеціального обладнання та інвентарю для проведення занять фізичної культури. Викладач в першу чергу задає питання не «Як реалізувати програмовий зміст під час проведення занять з фізичної культури та фізичного виховання?», а «Де взяти відповідний інвентар?»

З моменту активного впровадження у заклади освіти інклюзивного навчання це питання актуалізувалось ще більше, оскільки є потреба у спеціальному спортивному обладнанні для роботи з дітьми з різними нозологіями.

Слід зауважити, що у зв'язку з війною, зростанням рівня стресових ситуацій, підвищенням травматизмом серед цивільного населення, а також внутрішніми та зовнішніми міграційними процесами, ймовірним є збільшення кількості здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в усіх закладах освіти України. У зв'язку з цим педагоги мають бути готовими приймати таких дітей в освітні колективи, надавати їм якісні освітні послуги та підтримку, виявляти гуманність і психологічну стійкість, а також володіти належним методичним інструментарієм. Не менш важливим завданням є формування в усіх здобувачів освіти толерантності, терпимості та розуміння, адже інклюзія в освітньому середовищі стосується кожного члена колективу без винятку.

Тому, враховуючи перспективи впровадження інклюзивної освіти, з огляду на необхідність досягнення позитивних результатів у дослідженні проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури, доцільно активно впроваджувати такі кроки:

- залучати педагогів до навчальних семінарів, психологічних тренінгів, практичних коворкінгів;
- створювати відповідні умови для дітей у закладі освіти – безбар'єрний освітній простір, реалізація в якому освітньої програми буде комфортнішою для усіх учасників освітнього процесу;

- накопичувати базу технологічно-інформаційних ресурсів, які в короткий термін сприятимуть мобільності кожного викладача фізичного виховання;
- розвивати відповідну матеріально-технічну базу (дрібний спеціалізований інвентар для корекції фізичного та психологічного стану кожного здобувача освіти під час занять фізичними вправами);
- організовувати всебічну підтримку і розуміння з боку адміністрації закладу освіти, батьків, місцевої влади;
- створювати умови для безперервного навчання і підвищення кваліфікації.

Впровадження інклюзивної освіти в Україні є важливим і необхідним кроком, однак за відсутності належного методичного та технологічного забезпечення основне навантаження припадає на пересічного педагога. Важливо створити педагогічні умови повноцінної та якісної реалізації інклюзивної освіти в закладах освіти.

5. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати дослідження вказують на недостатню готовність викладачів фізичного виховання професійних закладів освіти до роботи з дітьми з ООП, проте більшість викладачів усвідомлюють потребу в додатковій освіті та підтримці для успішної роботи в ІОС. Серед основних бар'єрів для впровадження інклюзивної освіти з фізичного виховання варто звернути увагу на: рівень психологічної готовності викладачів, розвиток матеріально-технічної бази, протиріччя нормативної документації, педагогічної мобільності.

Серед основних перспектив подальшого дослідження варто відмітити роботу над:

- Розробка програм підвищення кваліфікації. Необхідно спрямувати роботу на створення програм, які б забезпечували викладачів фізичного виховання актуальними знаннями та навичками для роботи з дітьми з ООП.
- Адаптація робочих програм. Варто пропрацювати робочі програми максимально розширено, щоб забезпечити вчасне надання якісних освітніх послуг здобувачам освіти різних нозологій.
- Залучення фахівців. Варто налагоджувати співпрацю із спеціалістами та організаціями, які залучені до роботи з дітьми з ООП, з метою підтримки педагогів та здобувачів освіти у досить широкому колі питань інклюзивної освіти.
- Моніторинг та оцінка. Регулярний моніторинг ефективності впровадження інклюзивної освіти у коло питань фізичного виховання та розвитку у професійних закладах освіти сприятиме корекції підходів та методів викладання предмету та підвищенню кваліфікації викладачів фізичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 28.05.2025).
- [2] Інклюзивне навчання. Міністерство освіти та науки України. URL: <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&tag=inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 02.06.2025).
- [3] Обдарована особистість в інклюзивному освітньому просторі: український та європейський контекст / Інклюзивний соціоосвітній простір: порівняльна характеристика європейського та українського досвіду. – Вінниця: ТВОРИ, 2023. С.468.
- [4] Білович Г.В., Дідух І.Й., Стинська В.В. та ін. Розвиток інклюзивної освіти в Україні в контексті світових тенденцій. *Wlad Lek* 75 (4), 2022. С.891-899.
- [5] Колупасєва А., Таранченко О., Данілавічуте Е., Спеціальна освіта сьогодні в Україні. Міжнародні перспективи спеціальної освіти: практичка в усьому світі. Досягнення у спеціальній освіті. 28. с. 311-351.

ANALYSIS OF THE READINESS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS TO WORK WITH CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Koval Liudmyla Mykhailivna

postgraduate student

Head of the Department of General Education Disciplines peda

Vinnitsia Transport Professional College

Vinnitsia, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-2662-2209

ludmila.koval83@gmail.com

Abstract. The article analyses the main issues of readiness of physical education teachers in professional educational institutions to work with children with special educational needs. Based on the results of the survey, the importance of continuous self-development of teachers, work on adapting work programmes and creating a comfortable educational environment for all participants in the educational process is emphasised. In the context of education reform in Ukraine, according to the Concept of the New Ukrainian School, physical education is one of the core subjects that graduates of general and vocational educational institutions are required to master. The article focuses on the importance of preparing teachers to work in an inclusive educational environment, which requires new approaches and methodologies. Survey results show that teachers in vocational educational institutions need additional support and continuous training to work effectively with children with special educational needs. The analysis shows that only a small proportion of teachers have sufficient knowledge of inclusive terminology and are familiar with the relevant regulatory documentation. Attention is drawn to the creation of appropriate conditions in educational institutions for a full, high-quality, safe environment for all participants in the educational process. The article contains recommendations for improving the training of physical education teachers and physical education instructors who work with children with special educational needs. The need to reform the teacher training system in an inclusive educational environment is emphasised. The focus is on a comprehensive approach to the training of teaching staff, especially physical education teachers, with the aim of ensuring high-quality education for children with special needs and promoting their socialisation and development.

Keywords: readiness of physical education teachers; physical culture; inclusive education; children with special educational needs; inclusive educational environment.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] New Ukrainian School. Conceptual framework for secondary school reform. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (accessed 05/28/2025).
- [2] Inclusive education. Ministry of Education and Science of Ukraine. URL: <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&tag=inklyuzivne-navchannya> (accessed June 02, 2025).
- [3] Gifted personality in the inclusive educational space: Ukrainian and European context: TWORI, 2023. C.468.
- [4] Bilovych G.V., Didukh I.I., Stynska V.V. et al. Development of inclusive education in Ukraine in the context of global trends. C.891-899.
- [5] Kolupaieva A., Taranchenko O., Danilavichute E., Special education today in Ukraine. Achievements in special education.28. pp. 311-351.